



جناب آقای عباس به عنوان اولین سوال بفرمایید تعامل بین شیعیان پاکستان در شهرهای مختلف این کشور چگونه است؟

شیعیان پاکستان تعامل خوبی با یکدیگر دارند آنها در شهرهای مختلف با یکدیگر در ارتباط بوده و در مناسبت‌های مختلف از جمله انجام فرایض دینی و مراسم مذهبی در فضایی دوستانه به همکاری با یکدیگر می‌پردازند. آنها همچنین فعالیت‌های اجتماعی و مذهبی خود را به شکلی آزادانه به انجام می‌رسانند. باین حال فعالیت‌های شیعیان در مناطقی که گروه‌های تکفیری حضور دارند دشوار است. این گروه‌ها به شیوه‌های مختلف از فعالیت شیعیان، مانند ساختن مساجد و برگزاری مراسم مذهبی جلوگیری می‌کنند.

تعامل جامعه شیعه پاکستان با پیروان فرق دیگر به چه نحوی است؟

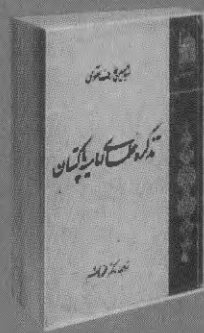
تا پیش از رژیم ژنرال ضیاءالحق، در کل فرقه‌گرایی در پاکستان در سطح بسیار پایینی قرار داشت؛ هر چند در برخی مساجد گروه‌های افراطی تحرکاتی علیه شیعیان انجام می‌گرفت؛ مثلاً ادعاهایی مطرح می‌شد مبنی بر این که قرآن شیعیان با قرآن اهل تسنن متفاوت است و یا این که پیروان دیگر مذاهب

شیعه و سراب امنیت در پاکستان

سیری در اوضاع و احوال شیعیان پاکستان در گفت‌وگو با سید کمیل عباس؛ رئیس سازمان امامیه پاکستان

فریدون ناعمی

◀ در خلال سه دهه گذشته، مجموعه‌ای از عوامل داخلی و خارجی به گسترش شکاف‌های مذهبی و فرقه‌ای در پاکستان دامن زدند که شکل‌گیری گروه‌های شبه‌نظامی مذهبی از قبیل سپاه صحابه، لشکر طیبه، اهل حدیث و دوات الارشاد (سنی) و گروه‌هایی مانند جماعت تحریک و سپاه محمد (شیعه) از نتایج آن بود. از جمله عوامل داخلی که باعث تشدید این شکاف‌ها و مناقشات گردید، باید به سیاست‌های سختگیرانه فرقه‌ای ژنرال ضیاءالحق (در دهه ۱۹۸۰م) برای تنگ کردن عرصه بر شیعیان این کشور اشاره کرد. همچنین تأثیر انقلاب اسلامی ایران بر شیعیان پاکستان و نیز افزایش حمایت عربستان سعودی از گروه‌های اهل سنت پاکستان در رقابت با جمهوری اسلامی ایران، مهم‌ترین عامل خارجی تشدیدکننده تعارض و شکاف بین فرق اسلامی پاکستان به‌شمار می‌آید. گفت‌وگو با سید کمیل عباس (رئیس سازمان امامیه پاکستان) درباره وضعیت شیعیان پاکستان، چالش‌های موجود و طرح‌های دشمنان اسلام برای ایجاد تفرقه بین گروه‌های مسلمان این کشور با نگاه به همین زمینه‌های داخلی و خارجی انجام شده است که تقدیم حضورتان خواهد شد. «سازمان امامیه پاکستان» که در حوزه تبلیغ و آموزش فعالیت می‌کند، اساس برنامه‌اش بر فعالیت‌های غیرسیاسی و آموزش و تعلیم مسائل عقیدتی و تلاش برای ترویج چهره واقعی اسلام و شیعیان است.



تذکره علمای امامیه پاکستان

◀ سید حسین عارف نقوی، در کتاب تذکره علمای امامیه پاکستان، زندگینامه ۴۶۳ تن از علمای شیعه معاصر پاکستان را معرفی کرده است. مولف برای گردآوری این مجموعه رنج بسیار برده و با نامه‌نگاری، مصاحبه و مراجعه به منابع زندگینامه‌های شرح حال علمای پاکستان را از شهرهای پاکستان و ایران و عراق گردآورده است. این اثر به زبان اردو و بر پایه نام کوچک عالمان سامان یافته و در آن نام، شهرت، تاریخ و محل ولادت و وفات، محل دفن (در زندگینامه علمای متوفی)، تحصیلات، خدمات دینی و فهرست آثار آنان را معرفی کرده است.

مرکز تحقیقات ایران و پاکستان در اسلام آباد این کتاب را در ۱۳۶۳ به طبع رساند و ترجمه فارسی آن نیز به قلم دکتر محمد هاشم از سوی انتشارات بنیاد پژوهش‌های آستان قدس با عنوان تذکره علمای امامیه پاکستان منتشر شده است. ||

فرقه‌ای در پاکستان هستند اما گروه‌های شیعی از جمله «مجلس وحدت مسلمین»، «شورای علمای شیعه» (تحریک جعفریه پیشین به رهبری علامه ساجد علی نقوی) تلاش می‌کنند نقشه‌های تفرقه‌آمیز آنها را نقش بر آب کرده و روابط دوستانه‌ای با علمای سایر فرقه‌ها ایجاد کنند که این تلاش‌ها تاکنون به ایجاد «شورای وحدت ملی» و «مجلس عمل متحده» انجامیده است. در این چهار چوب فعالان سیاسی و علمای دیوبندی، اهل حدیث، وهابی، بریلوی و شیعه می‌توانند با یکدیگر دیدار کرده و به تبادل نظر بپردازند. باین حال این مناسبات باید از طریق برگزاری کنفرانس‌ها و سمینارهای مشترک به شکل مداوم و مستمر ادامه یابد معمولاً در گردهمایی‌های شیعیان علمای سنی نیز دعوت می‌شوند اما علمای شیعه شانس بسیار پایینی برای حضور یافتن در جمع اهل تسنن و در میان گذاشتن آرا و نظراتشان با این گروه ار سمنین دارند.

مدتی است که در رسانه‌های جمعی روزی نیست که خبر کشته شدن شیعیان پاکستان نباشد. چرا شاهد انجام عملیات گروه‌های تروریستی و کشتار شیعیان در پاکستان هستیم؟

این یک مسئله بسیار پیچیده است. در یک نگاه این اقدامات به درگیری‌های فرقه‌ای و مذهبی ارتباط داده می‌شود؛ اما در واقع این بخشی از یک نقشه بزرگتر است که توسط قدرت‌های خارجی علیه مسلمانان به اجرا گذاشته می‌شود. وقوع انقلاب اسلامی ایران در همسایگی ما موجب شد که قدرت‌های خارجی برای حفظ منافع خود به اختلافات مذهبی دامن زده و به دنبال جلوگیری از اثرگذاری انقلاب اسلامی در پاکستان باشند. در همین راستا اشغال افغانستان و عراق باید تفسیر شود. کشورهای غربی و آمریکا پیشتر نیز با حمایت‌های خود دولتی افراط‌گرا مانند طالبان را در افغانستان بر سرکار آوردند و اکنون به دنبال ایجاد خلافت اسلامی در سوریه و عراق توسط داعش هستند. این افراد و گروه‌های تروریستی مورد حمایت کشورهای استعماری، با روش‌های افراط‌گرایانه، خود را نماینده اسلام واقعی معرفی می‌کنند. آنها با بدترین روش‌های کشتار و نقض حقوق انسان‌ها به نام اسلام بی‌شرمانه‌ترین جنایات را مرتکب می‌شوند. چنین جریاناتی علاقه‌ای به شنیدن صدای دیگران نداشته و هیچ عقیده مخالفی را تحمل نمی‌کنند، بلکه می‌خواهند

نباید به عرادی شیعیان نگاه کنند، چون این کار باعث باطل شدن عقد نکاح آنها می‌شود. این کارها انجام می‌گرفت تا زمینه دوستی و همکاری بین شیعیان و دیگر بیروان فرق اسلامی از بین برود ولی در عمل این تبلیغات بی‌اساس دستاوردی نداشت. در سطح جامعه، شیعیان و اهل تسنن همواره در مراسم مذهبی یکدیگر شرکت می‌کنند، مردم سنی پاکستان در مراسم عزاداری ماه محرم حضور می‌یابند آنها با یکدیگر نسبت‌های خانوادگی دارند و از نواج بین شیعیان و اهل تسنن رواج دارد.

در دوران ضیاءالحق گروهی با عنوان «انجمن سپاه صحابه» در راستای اهداف آمریکا، عربستان سعودی، رژیم صدام و قذافی شکل گرفت. این گروه با ایجاد مساجد و مدارس زنجیره‌ای در سراسر پاکستان به ترویج شعار «شیعه کافر است» پرداخت. در مقابل شیعیان پاکستان نیز توانستند پیام انقلاب مردم ایران را به عنوان یک انقلاب اسلامی منتقل کنند. فعالان انقلابی شیعه در پاکستان با تاسیس حزبی شیعه با عنوان «تحریک فقه جعفریه» این تصور را در ذهنان عمومی ایجاد کردند که شیعیان پاکستان هم به دنبال ایجاد یک حکومت شیعی همانند ایران هستند. این اقدام فشارهای زیادی را متوجه شیعیان کرد. از آن زمان تاکنون ما نتوانستیم نقش خود را به عنوان حامیان انقلاب اسلامی ایفا کنیم.

در بین احزاب سیاسی و سطوح مختلف حکومتی همچنان اختلافاتی در مورد مسائل کلی جهان اسلام وجود دارد. زمانی که شیعیان کشته می‌شوند، اهل تسنن اعتراضی نمی‌کنند و بالعکس. هر چند در سال‌های اخیر همکاری‌هایی بین سازمان‌های شیعه و سنی مانند مکتب فکری بریلوی و تحریک منهج القرآن با تحریک سنی و شورای اتحاد سنی انجام گرفته است، اما این اقدامات در سطح افکار عمومی دستاوردی نداشته و نتوانسته کمک موثری ایفا کند.

نفوذ جریان وهابیت در پاکستان به علت زمینه‌های مساعدی که در این کشور وجود دارد و به علاوه سرمایه گذاری برخی از کشورها به خصوص عربستان سعودی بسیار چشمگیر است. در شرایط کنونی رابطه شیعیان با وهابی‌ها در پاکستان به چه شکلی است؟

رابطه شیعیان پاکستان و جریان وهابیت بر مبنای دشمنی می‌چرخد. وهابیت با مواضع تند و تکفیر شیعه، به دنبال از بین بردن شیعیان است. آنها به دنبال گسترش شکاف‌های



طبق قانون اساسی حق انتخاب به سمت‌هایی مانند رئیس‌جمهور، نخست‌وزیر، فرماندهان نظامی و روسای قضایی را دارند. شعیان در فعالیت‌های سیاسی حضوری پررنگ دارند. خانواده‌های شیعی در بیشتر احزاب سیاسی پاکستان عضویت دارند و در انتخابات مختلف به پارلمان‌های ایالتی و ملی راه می‌یابند. باین حال مردم مناطق مختلف به این افراد به عنوان سیاستمدارانی کارآمد و موثر برای پیگیری مطالباتشان رای می‌دهند و مذهب آنها در این انتخاب تأثیری ندارد. به همین دلیل این نمایندگان معمولاً به عنوان نماینده مردم شیعه سخن نمی‌گویند مگر در مواردی که واقعا در حق شعیان اجحاف شده باشد. در سیاست‌های عمومی کشور نقش مذاهب و فرقه‌ها کم‌رنگ است، مگر اینکه احزابی با رویکردهای مشخص مذهبی به دنبال اهداف از پیش تعیین شده باشند. به‌عنوان مثال گروه‌های سیاسی که از حمایت عربستان سعودی، امارات و دیگر کشورهای خارجی از جمله آمریکا برخوردارند سیاست‌های این کشورها را دنبال می‌کنند. در مجموع احزاب بزرگ سنی از جمله «عوامی تحریک» و «جامعه علمای پاکستان» مشکلی با شعیان ندارند.

فعالیت‌های شعیان در مناطقی که گروه‌های تکفیری حضور دارند دشوار است. این گروه‌ها به شیوه‌های مختلف از فعالیت شعیان، مانند ساخت مساجد و برگزاری مراسم مذهبی جلوگیری می‌کنند

شاهد هیچ محدودیتی نیستند. شعیان آزاد هستند که گروه‌های سیاسی و اجتماعی تشکیل داده و در راستای مطالبات و تامین حقوق خود فعالیت کنند. اما سه دهه پیش در زمان ژنرال ضیاءالحق پس از پیروزی انقلاب اسلامی در ایران، آمریکا سیاست ایجاد یک حکومت دیکتاتوری را در پاکستان به اجرا گذاشت. در این دوره افرادی با تفکرات افراطی به دستگاه‌های دولتی و نظامی راه یافتند که بیشتر وابسته به فرقه‌های دیوبندی و اهل حدیث بودند. آنها در طول سالیان در سیستم به مدارج بالا رسیده و با اعمال نفوذ خود مانع پیشرفت و ترقی کارکنان شیعه در دستگاه‌های مذکور شدند.

در قسمت‌های قبلی صحبت‌هایتان به چالش‌های پیش روی شعیان و جریان وهابیت اشاره کردید. جز این مساله، در شرایط کنونی شعیان پاکستان با چه مشکلات، تهدیدات و کمبودهایی مواجه هستند؟

شعیان بخشی از جامعه بزرگ پاکستان هستند و در حالت کلی تفاوتی بین آنها و دیگر شهروندان این کشور نیست. آنها از حقوق برابر با دیگر شهروندان برخوردار بوده و

طرز فکر خود را با خشونت و گلوله به دیگران تحمیل کنند.

این جریان‌ها امروز در پاکستان هم فعال هستند. آنها نه تنها شعیان بلکه تمامی مسلمانان و اقلیت‌ها را هدف قرار داده‌اند. نمونه آن حملات تروریستی به نیروهای نظامی، پلیس، اماکن عمومی، کلیساها و معابد هندوها است. باین حال شعیان بیش از دیگران مورد حمله قرار می‌گیرند و بیشترین صدمات را از این اقدامات تروریستی می‌بینند.

به دنبال کشته شدن شعیان بسیاری در پاکستان، برخی بر این عقیده هستند افرادی که دستشان به خون شعیان پاکستان آلوده است در بدنه دولت نفوذ کرده‌اند و لذا دولت نه تنها مانع این جنایت‌ها نمی‌شود بلکه عملاً خود در این کشتارها نقش دارد. در همین راستا نظر خودتان را درباره مناسبات جامعه شعیان و دولت پاکستان بفرمایید؟

در مجموع حکومت پاکستان سیاستی برای اعمال فشار به شعیان ندارد. آنها در فعالیت‌های خود از جمله استخدام، وظایف اجتماعی، حوزه اقتصاد و تجارت و نیز سیاست

تذکره علمای امامیه پاکستان

(شمالی علاقہ جات)

« این کتاب ویژه معرفی علمای شیعه شمال پاکستان (منطقه گلگت و بلتستان) است و در آن گزارشی از حیات علمی و تالیفات ۴۱۵ عالم شیعی ثبت شده است. سید حسین عارف نقوی، در این کتاب که از سوی انتشارات دارالتبلیغ امامیه اسلام آباد در سال ۱۴۱۵ منتشر شده، به شرح حال علمای شیعه صوفیه نوربخشیه و شیعه اسماعیلیه نیز پرداخته است. »

بر صغیر کی امامیه مصنفین

« سید حسین عارف نقوی، در جلد نخست کتاب بر صغیر کی امامیه مصنفین، ۳۷۰۸ عنوان کتاب از نویسندگان شیعه را که به زبان اردو نگارش یافته‌اند، به ترتیب موضوع معرفی کرده است. استاد نقوی برای تدوین این اثر با تحقیق میدانی از سی کتابخانه بزرگ پاکستان منبع ارزشمندی برای فهرست تالیفات شیعه به زبان اردو فراهم آورده است.

در جلد دوم، نویسنده به معرفی پنج هزار عنوان از تالیفات شیعه در شبه قاره پرداخته است. بر صغیر کی امامیه مصنفین از سوی مرکز تحقیقات ایران و پاکستان در اسلام آباد در ۱۳۷۶ منتشر شده است.

لازم به ذکر است که سید حسین عارف نقوی، از کالج شهر راولپنڈی و دانشگاه گاردن فارغ التحصیل شد. ایشان در جامعه‌الثلثین شهر راولپنڈی که اکنون به حوزه آیت‌الله حکیم شهرت دارد، دروس حوزوی را آموخت و علوم حدیث را نیز در مدرسه تعلیم قرآن راولپنڈی فراگرفت. »

با مشکلاتی مواجه هستند. از جمله اینکه آنها به گروه‌های سیاسی و فرق مختلف تقسیم شده‌اند. سه گروه عمده شیعیان که به دلیل رویکردهای سیاسی و مذهبی مسیرهای جداگانه‌ای نسبت به یکدیگر انتخاب کرده‌اند، عبارت‌اند از: شورای علمای شیعه، مجلس وحدت مسلمین و تحریک برادری امت مصطفی.

همچنین می‌توان به فقدان نظام آموزش دینی یکدمت و وحدت آفرین در سطح ملی در مدارس و دانشگاه‌ها اشاره کرد. در این سیستم جوانان پاکستانی با ادیان و مذاهب مختلف و تعامل با پیروان دیگر مذاهب آشنا نمی‌شوند. نبود برنامه جامع برای توسعه و رشد وضعیت اقتصادی اقلیت از جمله مشکلات اصلی است. به عنوان مثال سازمان اقتصادی مشخصی برای تملین خواسته‌های جامعه شیعیان وجود ندارد.

با تمام این‌ها نباید فراموش کنیم که دشمن اصلی ما امروز در خارج از مرزهای کشور قرار دارد و به دنبال ایجاد اختلاف در بین مسلمانان است. ما باید تفکرات فرقه‌ای را کنار گذاشته همگی پرچم اسلام را بلند کنیم و به عنوان ملتی مسلمان وحدت خود را حفظ کنیم. با چنین رویکردی می‌توانیم به خواسته‌های خود نیز برسیم. زیرا در این صورت ما نه تنها به عنوان شیعیان بلکه به عنوان مسلمانانی واقعی و شهروندانی پاکستانی شناخته شده و می‌توانیم با کنار زدن تمام موانع زندگی عادلانه را برای پیروان تمام ادیان و مذاهب فراهم کنیم.

با توجه به مباحث سیاسی که مطرح کردید در حال حاضر وضعیت اقتصادی شیعیان در جامعه امروز پاکستان به چه شکل است؟

در پاکستان فضای آزادی برای فعالیت شیعیان در زمینه‌های اقتصادی و مذهبی وجود دارد. بسیاری از شیعیان تاجران بزرگ و دارای پست‌های مدیریتی در شرکت‌های اقتصادی و تجاری هستند. آنها همچنین در دستگاه‌های اداری و نظامی سمت‌های بلندپایه‌ای دارند. اما گاهی اوقات برخی جریان‌های افراطی در بخش‌های تجاری و اداری می‌کوشند از پیشرفت کاری شیعیان جلوگیری کنند. در این موارد به جای برخورد با این جریان‌ها به آنها آزادی عمل نیز داده می‌شود. باین‌وجود شیعیان اجازه نمی‌دهند وضعیت اقتصادی آنها تحت‌الشعاع این‌گونه اقدامات قرار گیرد. در واقع قدرت اقتصادی شیعیان به حدی است که دولت در بسیاری از موارد به توانایی‌های آنها پی برده

بیشتر شیعیان ترجیح می‌دهند در احزاب سکولار فعالیت کنند؛ زیرا بر این باورند که یک سیستم سکولار بهتر می‌تواند از حقوق آنها دفاع کند. از این رو در انتخابات، جمعیت شیعه به احزابی مانند «حزب مردم پاکستان» رای می‌دهند. در دوره پیشین، رئیس پارلمان یک فرد شیعه بود. بی‌نظیر بوتو و آصف علی زرداری، به عنوان رهبران سیاسی شیعه شناخته می‌شوند. باین‌حال آنها علاقه‌ای به مذهبی کردن مواضع خود نداشتند و تنها به عنوان یک سیاستمدار به وظایف خود عمل می‌کردند. با این حال همان‌طور که قبلاً اشاره شد حضور برخی جریان‌های افراطی و نیز حامیان گروه‌هایی مانند طالبان در دستگاه‌های کشوری و لشکری موجب شده آنها نتوانند از این حق به طول کامل برخوردار شوند. اینها محدودیت‌هایی است که افراط‌گرایان و نه قانون اساسی برای شیعیان ایجاد کرده‌اند. در واقع آنها با سوءاستفاده از آزادی‌های موجود، مشکلاتی را برای دیگر مذاهب و اقلیت‌ها ایجاد کرده‌اند.

تهدیدی که شیعیان پاکستان با آن مواجه هستند، جریان تکفیری است که طی دهه‌های اخیر با حمایت کشورهای منطقه و قدرت‌های غربی به وجود آمده است. وابستگی به این جریان در گذشته با عنوان جهاد در برابر اشغالگری شوروی تجهیز شدند و اکنون سلاح‌های خود را علیه شیعیان به کار می‌گیرند. امروز در پاکستان گروه‌هایی مانند طالبان خطرات گوناگونی برای شیعیان ایجاد می‌کنند. آنها از سوی کشورهای منطقه و در راستای اهداف این کشورها حمایت می‌شوند. در این سال‌ها حتی این جریان به فعالیت‌های تجاری و ایجاد سازمان‌های آموزشی روی آورده تا در پوشش این فعالیت‌ها مقاصد خود را پیگیری کند. متأسفانه این جریان در سطوح دولتی و نظام آموزشی کشور نیز نفوذ کرده و به دنبال تضعیف شیعیان است.

یکی از این گروه‌ها سپاه صحابه است. این گروه طی سال‌های پایانی دوره ژنرال پرویز مشرف قدرت گرفت. گروه دیگری با عنوان لشکر جنگ‌های نقش بارزی در گسترش شعارهای تکفیری و حملات تروریستی علیه شیعیان ایفا کرد. اعضای این دو گروه به ایجاد شاخه‌های مختلفی در درون جامعه پاکستان پرداخته و به فعالیت‌های خود ادامه دادند. امروزه ما شاهد شکل‌گیری گروه‌های جدیدی هستیم که جای گروه‌های پیشین مانند طالبان و سپاه صحابه را گرفته‌اند.

از طرف دیگر، شیعیان در درون خود نیز

و از همکاری آنان بهرمنند می‌شود. همچنین موضع‌گیری‌های رهبران شیعیان در پاکستان مورد توجه افکار عمومی بوده و در مسائل مختلف تعیین‌کننده است.

نظر شما در مورد تهدید تهاجم فرهنگی غرب علیه کشورهای اسلامی چیست؟ این موضوع تا چه حد در پاکستان مورد توجه قرار گرفته است؟

تهاجم فرهنگی یک تهدید جدی غرب علیه جوامع اسلامی است و در واقع از سال‌ها پیش مورد توجه جامعه مسلمان پاکستان قرار گرفته است. ما در این کشور با عناوین مختلفی از جمله پیشرفت، آموزش و آزادی بیان مورد هجمه فرهنگ غرب واقع شده‌ایم به‌گونه‌ای که ارزش‌های دینی و فرهنگی ما دچار آسیب‌های جدی شده است. بیشتر این هجمه فرهنگی از طریق شبکه‌های تلویزیونی ماهواره‌ای و کابلی به زبان‌های هندی و انگلیسی انجام می‌گرفت که والدین با اعمال کنترل می‌توانستند تا حدی از خطرات آن جلوگیری کنند اما امروز نسل جوان هر لحظه با استفاده از گوشی همراه، اینترنت و ابزارهای فناوری جدید در معرض این خطر هستند. برخی طرح‌های دولتی نیز در راستای

ترویج فرهنگ غربی است. به‌عنوان مثال دولت با عنوان تسهیل در آموزش به جوانان لپ‌تاپ می‌دهد و اینترنت با بهایی اندک در اختیار خانواده‌ها قرار می‌گیرد، در حالی که در واقعیت امر این‌ها به ابزاری برای گسترش هر چه بیشتر فرهنگ غربی و اعمال نفوذ در نسل جوان تبدیل شده است. کودکان ما با ورود به اینترنت و تنها با یک کلیک بدترین صحنه‌ها را که تأثیر عمیقی در تربیت آنها می‌گذارد، مشاهده می‌کنند. همچنین کانال‌های بی‌شمار ماهواره‌ای بانمایش سریال‌ها و فیلم‌های غربی به تخریب باورهای اسلامی و فرهنگ غنی مردم می‌پردازند. آنها همچنین موجب رواج فرهنگ برهنگی و لالابالگری در بین جوانان می‌شوند و ما امروز پیامدهای منفی این هجمه فرهنگی را در جامعه می‌بینیم. در دنیای کنونی مارزش‌های اعتقادی و اخلاقی در حال رنگ‌باختن است و طرز فکر مادی و خودخواهی در بین جوانان همه‌گیر شده است. باین حال در سطح جامعه و دستگاه‌های دولتی تلاشی جدی برای مقابله با این خطر جدی مشاهده نمی‌شود.

بعد از پیروزی انقلاب اسلامی ایران به رهبری امام خمینی (ره)، جمهوری اسلامی حمایت از مسلمانان جهان را وظیفه خود می‌داند که حمایت از ملت مظلوم فلسطین نمونه بارز این موضوع

می‌باشد. در همین راستا رهبر معظم انقلاب اسلامی از حقوق شیعیان در تمام کشورهای اسلامی دفاع می‌کند. جمهوری اسلامی ایران و رهبری آن به عنوان منادی وحدت در جهان اسلام، نزد شیعیان پاکستان از چه جایگاهی برخوردارند؟

شیعیان پاکستان به ایران به‌عنوان یک کشور بزرگ شیعی توجه خاصی دارند و زیارت از اماکن مقدس این کشور در اولویت‌های آنان قرار دارد. آنان همچنین احترام ویژه‌ای برای رهبر ایران که زعامت جمهوری اسلامی را دارند، قائلند. شیعیانی که به‌ویژه در بخش‌های سیاسی فعال هستند از دستاوردهای ایران در زمینه‌های مختلف خوشحال می‌شوند و مشکلات ایران را نیز مشکلات خودشان می‌دانند. هر چند این گروه اکثریت شیعیان پاکستان را تشکیل نمی‌دهند اما مواضع آنها تأثیر چشمگیری بر مواضع افکار عمومی جامعه شیعه دارد. شاید اقلیت بسیار کمی در بین علمای شیعه پاکستان عقاید متفاوتی نسبت به ایران داشته و برخی دشواری‌ها در کشور را ناشی از تحولات سال‌های گذشته ایران بدانند، اما بخش اعظم آنان بر این باورند که بهبود وضعیت شیعیان در پاکستان مرهون انقلاب اسلامی و رهبری آن بوده و این ارتباط باید حفظ شود. ||

شیعیان به گروه‌های سیاسی و فرق مختلف تقسیم شده‌اند. سه گروه عمده شیعیان که به دلیل رویکردهای سیاسی و مذهبی مسیرهای جداگانه‌ای نسبت به یکدیگر انتخاب کرده‌اند. عبارات انداز: شورای علمای شیعه، مجلس وحدت مسلمین و تحریک برادری امت مصطفی



شیعیان پاکستان

محمد اکرم عارفی، نویسنده کتاب شیعیان پاکستان، با توجه به زمینه‌ها و فرصت‌های مطالعاتی مناسبی که در کشور پاکستان و در کل منطقه وجود آمده، مطالعه درباره شیعیان پاکستان را موضوع کار خود قرار داده است. دامنه این مطالعه به بررسی وضعیت معاصر و امروز شیعیان پاکستان در عرصه‌های اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و سیاسی محدود گردیده و عمدتاً به تحولات جاری ناظر است. ضرورت انجام این مطالعه از آن روست که تاکنون مطالعه‌ای جامع درباره شیعیان پاکستان انجام نشده بود. مطالب کتاب در هشت فصل تنظیم شده است:

فصل اول به معرفی کلی کشور پاکستان از نظر موقعیت جغرافیایی، آب و هوا، تعداد جمعیت، ادیان و مذاهب آن پرداخته و توضیحات مختصری درباره هر کدام ارائه داده است. فصل دوم جمعیت، توزیع جمعیت، تحولات جمعیتی

و مسائل مربوط به آن را مورد بررسی قرار داده است. در فصل سوم، مذهب و سازمان‌های مذهبی مورد بحث قرار گرفته، و باورها و افکار مذهبی، سازمان‌ها و موسسات مذهبی محورهای اصلی این فصل را تشکیل می‌دهند. فصل چهارم آموزش و پژوهش در میان شیعیان پاکستان و فصل پنجم نظام اجتماعی شیعیان را مورد مطالعه قرار داده و به گروه‌های قومی و زبانی، روابط میان گروه‌ها و نقش نهادهای مذهبی در انجام‌دهی پرداخته است. فصل ششم از نظام فرهنگی شیعیان بحث کرده و آداب و رسوم، باورها و عقاید و نهادهای اصلی فرهنگ‌ساز در این کشور را مورد بررسی قرار داده است. فصل هفتم به مقوله سیاست پرداخته و جایگاه شیعیان در سیاست کشور پاکستان به بحث گذاشته است و همچنین در این فصل، به احزاب سیاسی شیعه و نقش آنها در کشور نیز اشاره شده است. در فصل هشتم مسائل اقتصادی شیعیان در دو بخش روستایی و شهری مورد بحث و بررسی قرار گرفته و به مشاغل عمده، سطح درآمد، بیکاری و مؤسسات خیریه اقتصادی پرداخته است. کتاب شیعیان پاکستان توسط محمد اکرم عارفی، نگارش و توسط انتشارات موسسه شیعه‌شناسی در ۱۳۸۵ منتشر شده است. ||

معرفی کتاب